

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/167/2023
Identifikačné číslo spisu:	8719203977
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8719203977.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne V. O., narodenej XX. P. XXXX, X., V. XXXX/XX, zastúpenej zákonným zástupcom L. O., narodeným XX.. P. XXXX, X., V. XXXX/XX, zastúpeným advokátom Mgr. Ondrejom Barnom, Stropkov, Námestie SNP 538/16, proti žalovanej UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., Praha 4 - Michle, Želetavská 1525/1, IČO: 64948242, konajúca prostredníctvom UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., pobočka zahraničnej banky, Bratislava, Šancová 1/A, IČO: 47251336, zastúpenej advokátskou kanceláriou Nosko & Partners s. r. o., Bratislava, Podjavorinskej 2, IČO: 36860107, o zdržanie sa výkonu záložného práva, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 12C/38/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. decembra 2022 č. k. 2Co/12/2022- 327, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. decembra 2022 č. k. 2Co/12/2022-327 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. novembra 2021 č. k. 12C/38/2019 - 271 rozhodol, že žalovaná je povinná zdržať sa výkonu záložného práva podľa zmluvy č. M.-F.-XXXXXXXXXX-XXXX-B zo dňa 07. 08. 2014, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti v katastrálnom území X., obec X., okres X., vedený Okresným úradom Poprad, katastrálny odbor na LV č. XXXX, a to: a) byt č. XX, na X. poschodí, vchod: XX, v stavbe: bytový dom, súpisné číslo XXXX, na pozemkoch - parcely registra „C“ evidované v katastrálnej mape, parc. č. XXXX/XXX, b) podiel priestoru na spoločných častiach a v spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemkom, parcely registra „C“ evidované v katastrálnej mape, parc. č. XXXX/XXX, výmera 678 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, a to vo veľkosti 6758/431296 vo výlučnom vlastníctve, podiel 1/1 (výrok I.) a žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.)

1.1. Súd prvej inštancie odôvodnil rozsudok tým, že medzi právnou predchodkyňou žalobkyne a žalovanou bola dňa 07. 08. 2014 uzatvorená zmluva o úvere poskytnutom v rozsahu 20.600 eur za

účelom nadobudnutia nehnuteľnosti v sume 20.000 eur, a to bytu zapísaného na LV č. XXXX, kat. úz. X.. Úroková sadzba predstavovala 2 % p. a., počet dohodnutých splátok 348, s konečnou splatnosťou úveru 15. 08. 2043. V ten istý deň žalovaná uzavrela s právnou predchodkyňou, matkou žalobkyne, zmluvu o zriadení záložného práva k predmetnej nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie zdôraznil, že platnosť úverovej ani záložnej zmluvy strany nespochybnil. Žalovaná voči dlžníkovi v priebehu súdneho konania uplatnila prostriedok právnej ochrany, a to žalobu na zaplatenie istiny s príslušenstvom, o ktorej rozhodoval Okresný súd Banská Bystrica a tomuto návrhu vyhovel. Exekučný titul teda voči žalobkyni bol daný, žalovaná podala aj návrh na vymoženie pohľadávky v exekučnom konaní s tým, že dlžník zatiaľ nepristúpil k plneniu.

1.2. Súd prvej inštancie ďalej zdôraznil, že výkon záložného práva formou dobrovoľnej dražby sa môže dotknúť obydľia žalobkyne a právo na rešpektovanie obydľia je upravené v Ústave SR a rovnako v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V súvislosti s proporčialitou je tiež potrebné brať zreteľ na pomer výšky pohľadávky a hodnoty zálohu. Súd prvej inštancie poukázal na ust. § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) a zdôraznil, že v prejednávanej veci dochádza ku konfliktu dvoch práv, a to práva žalovanej požadovať od žalobkyne ako dlžníčky splnenie dlhu na základe vykonateľného súdneho rozhodnutia s právom žalobkyne na obydlie a ochranu súkromia. Súd prvej inštancie preto posudzoval primeranosť výkonu záložného práva v dobrovoľnej dražbe, pričom nemal pochybnosti o výške dlhu ani o osobných a majetkových pomeroch žalobkyne. Zdôraznil, že žalobkyňa ako jediný zákonný dedič po poručiteľke nadobudla dlh, uspokojenia ktorého sa žalovaná domáha mimosúdny výkonom záložného práva na dobrovoľnej dražbe. Vzhľadom k veku žalobkyne, ktorá je maloletá, nie je možné zo žiadneho jej konania usudzovať realizáciu výkonu práva v rozpore s dobrými mravmi. To však nie je možné jednoznačne konštatovať u žalovanej, ktorá uprednostnila mimosúdne uspokojenie pohľadávky voči maloletej, čím by došlo k nezvratnému stavu zbavenia žalobkyne práva na bývanie bez predchádzajúcej súdnej kontroly a testu proporčiality. Žalobkyňa, no najmä jej zákonný zástupca, by stratili primeraný časový priestor na možné dodatočné uspokojenie pohľadávky. Uplatnením si pohľadávky priznanej súdom v exekučnom konaní je zaručený oveľa proporčialnejší postup, umožnením aktívnej účasti zákonného zástupcu žalobkyne uhradiť dlh iným spôsobom ako predajom nehnuteľnosti, pri zachovaní práva na obydlie a práva na súkromný a rodinný život. Zároveň bude zabezpečená transparentná kontrola postupu súdneho exekútora zo strany súdu. Vymáhanie pohľadávky predajom zálohu na dobrovoľnej dražbe pri vedenom exekučnom konaní stráca charakter uplatnenia výkonu práva ultima ratio, preto neprešlo testom proporčiality ani súladnosti so zásadou dobrých mravov.

1.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že úspešnej žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 14. decembra 2022, č. k. 2Co/12/2022 - 327 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil vo vzťahu k zosplatneniu úveru vykonaného žalovanou dňa 18. 04. 2018, v prevyšujúcej vyhovujúcej časti rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol a žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že medzi stranami konania nebolo sporné, že pre nesplácanie úveru žalovaná zosplatnila celý úver ku dňu 18. 04. 2018 a právna predchodkyňa žalobkyne bola vyzvaná na úhradu celého dlhu. Žalovaná trvala na dôsledkoch zosplatnenia úveru a na možnosti výkonu dobrovoľnej dražby, založený byt je obydľím pre chránené osoby (maloleté dieťa a jeho otca) a vyššie uvedené okolnosti sa posudzujú v rámci ex ante preventívneho vyhodnotenia primeranosti dobrovoľnej dražby zo strany súdu. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom, že neexistujú žiadne obmedzenia výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou a uviedol, že závery ústavného súdu, v spojení s rozsudkom súdneho dvora (PL. ÚS 23/2014, C-34/12), možno označiť za akýsi manuál výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou v sporoch so slabšou zmluvnou stranou.

2.2. Odvolací súd odkázal na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C- 75/2015 Tarcau proti banka Comerciala Intesa San Paolo Romania z 19.11.2015. Podľa mienky odvolacieho súdu pri realizácii dobrovoľnej dražby chýba kontrola neprijateľných zmluvných podmienok. Žalovaná ako veriteľ si sama určila výšku pohľadávky, pri realizácii výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou, bez súdnej kontroly by mohla vymôcť aj plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok. Odvolací súd ďalej

poukázal na bod 19. odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) sp. zn. 4Cdo/42/2020-196 zo dňa 25. 11. 2020, v ktorom najvyšší súd uviedol, že podstatnou pre posúdenie dôvodnosti žalobného návrhu je posúdenie, či zdržanie výkonu záložného práva neobmedzene do budúcnosti, je adekvátnym prostriedkom ochrany práv žalobcov. Najvyšší súd poukázal na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax, ktorá dospela k záveru, že právna úprava dobrovoľných dražieb, resp. možnosť vymáhania plnení zo spotrebiteľských zmlúv takouto formou nie je v rozpore s ochranou spotrebiteľa, ktorá vyplýva z práva Európskej únie, avšak len za predpokladu, že príslušná právna úprava umožňuje zabezpečenie ochrany práv spotrebiteľa, resp. ju aspoň prakticky neznemožňuje alebo nadmerne nestáži. Konštatoval, že právo na obydlie spotrebiteľa nemožno chápať ako absolútne nedotknuteľné. Pri kolízii ústavou garantovaných práv a to práva žalobcov na ochranu obydlia zaručeného čl. 21 ústavy, či čl. 8 dohovoru a na druhej strane práva žalovanej na ochranu majetku zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu, je potrebné vykonať test proporcionality „stricto sensu“ za účelom zistenia, či obmedzenie ustanovené zákonom resp. na základe zákona, zodpovedá legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (porov. rozhodnutia ústavného súdu napr. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

2.3. V ďalšom odvolací súd poukázal na čl. 8 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS, bod 26. preambuly uvedenej smernice, rozhodnutie Súdneho dvora EÚ C- 449/13. Odvolací súd konštatoval, že špeciálnu pozornosť musí všeobecný súd venovať prípadom, keď je predmetom sporu nehnuteľnosť slúžiaca pre potreby bývania, pretože v takom prípade je nepriamo dotknuté nielen právo na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru, z ktorého vyplývajú tiež určité procedurálne garancie (porovnaj nálež II.ÚS 294/2018 z 11. októbra 2018, bod 12), ale aj právo každého na zachovanie ľudskej dôstojnosti zaručené čl. 19 ods. 1 ústavy. Výkon záložného práva ako každý iný výkon práva musí byť v súlade so zásadou dobrých mravov uplatňovanou v spoločnosti. Odvolací súd aplikoval § 3 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 5 a § 2 písm. u) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzatvorenia úverovej zmluvy. Ďalej odvolací súd poukázal na pripomienky Európskej komisie Súdnemu dvoru EÚ vo veci C-598/21.

2.4. Odvolací súd nepoprel ani argumentáciu žalovanej o tom, že strata obydlia, resp. právo na obydlie, nie je absolútne nedotknuteľné, a pokiaľ je tento proces podrobený súdnej kontrole, nie je to ani v rozpore s právom EÚ. Pokiaľ by však pri zhodnotení testu proporcionality, akým spôsobom prispela k vzniknutej situácii právna predchodkyňa žalobkyne a žalovaná, pričom žalovaná by zapríčinila túto situáciu svojim konaním ohľadom napr. posúdením bonity v rozpore s princípmi podnikateľského rizika a uspokojila sa iba s podpisom právnej predchodkyne žalobkyne na záložnej zmluve, došlo by k neprimeranému zásahu do práv žalobkyne. Akceptujúc závery vyjadrené najvyšším súdom, napr. v uznesení sp. zn. 4Cdo/42/2020, resp. 8Cdo/147/2017 a zohľadniac všetky okolnosti prejednávanej veci, odvolací súd dospel k záveru o dôvodnosti uplatneného nároku v tom, že adekvátnym prostriedkom ochrany práv žalobkyne je zdržanie sa výkonu záložného práva zo strany žalovanej v súvislosti s uzatvorenou záložnou zmluvou a vo vzťahu k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX, kat. úz. X., k stavu existujúcemu k zosplatneniu úveru vykonaného žalovanou dňa 18. 04. 2018. So zreteľom na uvedené odvolací súd rozsudok v tejto časti potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 387 CSP a v prevyšujúcej vyhovujúcej časti rozsudok zmenil (§ 388 CSP) tak, že žalobu zamietol.

2.5. Záverom odvolací súd k vyjadreniam žalobkyne v štádiu odvolacieho konania ohľadom spôsobu a priebehu exekučného konania na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 78Ex/1065/2021 poukázal na závery z uznesenia Ústavného súdu SR Plz. ÚS 1/2022.

2.6. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a ods. 2 CSP v spojení s § 255 a nasl. CSP a vzhľadom na neúspech žalobkyne v konaní v pomerne nepatrnej časti, jej odvolací súd priznal náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 %.

3. Žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) podala voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanej prizná nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

3.1. Dovolateľka namietala porušenie práva na spravodlivý proces v súvislosti s nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu pri vydaní rozsudku. Podľa dovolateľky výroky I. a II. rozsudku

odvolacieho súdu sú absolútne nezrozumiteľné. Mala za to, že z rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejmé, ku ktorému výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie sa potvrdenie vzťahuje a nie je zrejmý ani obsah vymedzenia časti I. výroku „vo vzťahu k zosplatneniu úveru vykonaného žalovaným dňa 18. 04. 2018“, keďže tento pojem rozhodnutie súdu prvej inštancie neobsahuje. Žalovaná namietala, že odvolací súd sa v rozsudku čiastočne odklonil od rozhodnutia súdu prvej inštancie, avšak v odôvodnení rozsudku neuviedol dôvody jeho odklonu, resp. dôvody na zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie. Takýmto spôsobom odvolací súd neposkytol absolútne žiadne vysvetlenie a ani žiadne úvahy, z ktorých pri zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie vychádzal, a ktoré boli na tento prípad aplikované, a žalovaná označila z týchto dôvodov rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný, arbitrárny a zmätočný.

3.2. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka videla v nesprávnom právnom posúdení veci, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, pri ktorých sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Prvá právna otázka, ktorá bola podľa dovolateľky odvolacím súdom posúdená nesprávne spočívala v tom, „Či je alebo nie je možné meritórnym výkonom súdu uložiť sporovej strane časovo či inak neobmedzenú povinnosť, spočívajúcu v povinnosti zdržať sa (v tomto prípade dobrovoľnou dražbou) výkonu takého záložného práva, ktoré bezpochyby platne vzniklo a zároveň existuje, keďže doteraz nezaniklo.“ Záložné právo bolo zriadené záložnou zmluvou, ktorú uzatvorila právna predchodkyňa žalobkyne so žalovanou a vzniklo povolením vkladu do katastra nehnuteľností pod č. V. a toto zabezpečuje pohľadávku zomrelej K. V. ako pôvodnej dlžníčky, vzniknutej na základe úverovej zmluvy č. M.-F.-XXXXXXXX-XXXX-BRXX-IU/A zo dňa 07.08.2014. Predmetné záložné právo vzniklo podľa § 151b ods. 1 v spojení s § 151e ods. 2 Občianskeho zákonníka a podľa dovolateľky s odkazom na § 151a a nasl. OZ má jednak zabezpečovaciu funkciu, a rovnako aj funkciu uhradzovaciu. Predpokladom na domáhanie sa uspokojenia pohľadávky zo strany záložného veriteľa z predmetu zálohu je to, že dlžník poruší svoju povinnosť riadne a včas plniť pohľadávku veriteľovi. Pri dodržaní zákonom stanoveného procesného postupu je záložný veriteľ oprávnený začať výkon záložného práva. Zmluvná povinnosť riadne a včas splácať pohľadávku žalovanej bola zo strany právnej predchodkyne žalobkyne porušená, v dôsledku čoho došlo dňa 18. 04. 2018 k zosplatneniu celého dlhu. Posledná splátka bola právnu predchodkyňou žalobkyne uhradená dňa 20. 11. 2017 a k žiadnej ďalšej splátke nedošlo. Keďže právna predchodkyňa žalobkyne dňa 27. 05. 2018 zomrela, dedičkou sa stala práve žalobkyňa, ktorá vstúpila do všetkých práv a povinností, a dedením nadobudla okrem aktív (nehnuteľnosť) aj pasíva (úver). Podľa žalovanej žalobkyňa nevykonala po celú dobu žiadnu úhradu na plnenie jej dlhu toto porušenie bolo primárnym predpokladom začatia výkonu záložného práva. Výkon záložného práva dobrovoľnou dražbou (aj voči spotrebiteľovi) je zákonom predpokladaný inštitút v súlade s § 53 ods. 10 OZ a § 151j OZ, a z uvedeného dôvodu nejde o zneužitie práva a rozpor s dobrými mravmi. Podľa žalovanej odvolací súd aj napriek týmto skutočnostiam potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a žalovanému uložil neobmedzený zákaz zdržať sa výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby, čím by ako res iudicata bránilo vo výkone záložného práva kedykoľvek v budúcnosti. Napriek uvedenému sa odvolací súd odklonil pri posudzovaní právnej otázky od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, keďže nerešpektoval viaceré judikáty (sp. zn. 8Cdo/147/2017, sp. zn. 2Cdo/36/2019, sp. zn. 4Cdo/42/2020, sp. zn. 6Cdo/51/2020). Druhá právna otázka, ktorá bola podľa dovolateľky odvolacím súdom posúdená nesprávne, spočívala v tom, „Či skutočne existuje ústavou garantované právo spotrebiteľa na obydlie, ktoré je v porovnaní s akýmkoľvek inými právami absolútne a nedotknuteľné.“ Žalovaná uviedla, že nepopiera právo žalobkyne na obydlie, ako jedno z práv garantovaných v Ústave SR, ale podľa jej názoru nie je možné vykladať toto právo tak, že žalobkyňa garantuje zotrvanie v obydli vždy a za každých okolností. Ochranu obydlia žalobkyne nie je možné ponímať tak, že každá dražba nehnuteľnosti - bytu je porušením práva na ochranu obydlia, pričom tieto závery podľa žalovanej nevyplývajú ani z nálezov Ústavného súdu SR, ani z rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva. Dovolateľka poukázala na závery rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (Vélosa Barreto proti Portugalskej republike) o tom, že efektívna ochrana súkromného života nemôže ísť tak ďaleko, aby zaisťovala každej rodine vlastný domov. Ďalej odkázala aj na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 13/2000 zo dňa 10. 07. 2001, v ktorom sa uvádza, že neoprávnený zásah do obydlia je totiž zásah, ktorý nemá oporu v zákonnej úprave. Nesleduje legitímny cieľ, nedbá na podstatu a zmysel obmedzovaného základného práva a slobody, alebo nie je nevyhnutným a neprimeraným na dosiahnutie legitímneho cieľa. Vo svojej argumentácii tiež odkázala na uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 4Co/96/2016 a rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn.

3Cdo/156/2019. Na podporu svojej argumentácie žalovaná uviedla, že samotným Občianskym zákonníkom v spojení so zákonom č. 572/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách (ďalej aj ako „ZoDD“) sa predpokladá výkon záložného práva aj na nehnuteľnosť, ktorá tvorí obydlie dlžníka. Zákonodarca a ani súdna prax nevylúčili nehnuteľnosť - byt, ako prípustný predmet záložného práva - záloh, práve naopak v § 16 ods. 6 ZoDD zákonodarca za účelom efektívnej ochrany dlžníka alebo záložcu upravil osobitné požiadavky na výšku najnižšieho podania, ktoré musí byť vykonané v prípadoch dražby nehnuteľnosti, v ktorej má záložca trvalý pobyt, za účelom eliminácie účelového konania, ktoré spočíva iba v predaji draženej nehnuteľnosti. Z osobitnej úpravy však nemožno vyvodit' generálny zákaz pre záložného veriteľa vykonať záložné právo na nehnuteľnosť. Výkon dobrovoľnej dražby nemožno považovať za nie nevyhnutné a neprimerané opatrenie pri sledovaní legitímneho cieľa, ktorým je uhradzovacia funkcia. Právne otázky absolútности a nedotknuteľnosti práva na ochranu obydlia neboli zo strany odvolacieho súdu rešpektované, a tento sa odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (sp. zn. 8Cdo/147/2017, sp. zn. 2Cdo/36/2019).

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozsudok odvolacieho súdu nie je intenzitou namietanej vady porušením práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedla, že námietka žalovanej podľa ktorej odvolací súd rozhodol o časovo neobmedzenom zákaze výkonu záložného práva, nie je podľa žalobkyne pravdivá. Odvolací súd v bode 33. odôvodnenia rozsudku s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu, zákaz výkonu záložného práva zúžil, a tento nebolo možné vykonať na základe oznámenia o výkone záložného práva na splatnú pohľadávku dosiahnutú oznámením o predčasnej splatnosti z 18. 04. 2018, čím nebol zablokovaný výkon záložného práva.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné, a to z nasledujúcich dôvodov:

6. V zmysle § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo

na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná predovšetkým namietala nezrozumiteľnosť výroku napadnutého rozsudku. Dovolateľka konkretizuje, že nie je zrejmé v akej časti rozsudok odvolacieho súdu potvrdzuje rozhodnutie súdu prvej inštancie, keď nemožno určiť, ku ktorému výroku rozhodnutia súdu prvej inštancie sa potvrdenie vzťahuje a rovnako nie je zřejmý obsah vymedzenia „vo vzťahu k zosplatneniu úveru vykonaného žalovaným dňa 18. 04. 2018“, pretože tento pojem rozhodnutie súdu prvej inštancie neobsahuje.

13. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Podľa § 218 ods. 1 vety prvej CSP obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví súd vo výroku rozsudku.

15. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

16. Výrok (enunciát) rozsudku je konečným slovným vyjadrením úsudku konajúceho súdu o samotnom predmete prejednávaneho sporu, teda o veci samej. Z obsahového hľadiska je výrok rozsudku tou jeho časťou, ktorá ako jediná nadobúda právoplatnosť a po jej nadobudnutí zaväzuje strany sporu, prípadne aj iné subjekty určené zákonom (§ 228 CSP), preto musí byť presný a určitý. Výrok konečného rozsudku je determinovaný žalobným návrhom v znení, aké žalobca uviedol v žalobe (§ 132 ods. 1) alebo aké pripustil súd uznesením v prípade zmeny žaloby (§ 142). Výrok rozsudku musí byť dostatočne určitý, aby ho bolo možné nútene vykonať. Požiadavka materiálnej vykonateľnosti rozsudku zahŕňa okrem iného potrebu jednoznačného vymedzenia práv a povinností, o ktorých sa rozhodlo vrátane ich rozsahu a lehoty na plnenie. Preto je potrebné, aby výrok bol formulovaný presne, jasne, výstižne a zrozumiteľne. Je žiadúce, aby právna terminológia použitá vo výroku zodpovedala legálnemu textu, teda aby súd štylizoval výrok slovami právnej normy aplikovanej na prejednávanú vec. Keďže v sporovom konaní je možné žalobou uplatniť rôzne nároky (§ 137 CSP), bude znenie výroku závislé na jednej strane od uplatňovaného nároku a na druhej strane od posúdenia jeho dôvodnosti súdom po skončení dokazovania a jeho právnom posúdení. V prípade čiastočne dôvodnej žaloby bude výrok rozsudku kombináciou výroku, ktorým súd čiastočne vyhovie žalobe, a ďalšieho výroku, ktorým ju čiastočne

zamietne. Pri oboch častiach výroku je potrebné dbať na ich presnú formuláciu z hľadiska určítosti a úplnosti výroku. Presnosť formulácie výroku je totiž prepojená aj s identifikáciou predmetu sporu pre účely neskoršieho posudzovania prekážky res iudicata.- Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, 2. vydanie. Komentár, Praha : C. H. Beck, 2022, s. 873 s. 874.

17. Výrok rozhodnutia predstavuje najdôležitejšiu časť rozhodnutia, pretože sú v ňom určené konkrétne práva a povinnosti strán sporu. Musí byť preto určitý a konkrétny, aby nevznikli pochybnosti o tom, čo bolo predmetom sporového konania.

18. Odvolací súd môže ako vecne správny potvrdiť celý výrok, prípadne iba jeho časť. Presné znenie výroku rozhodnutia odvolacieho súdu závisí od rozsahu, v akom bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie napadnuté a zároveň od posúdenia dôvodnosti odvolania vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré predchádzalo jeho vydaniu. Aj pre rozhodnutie odvolacieho súdu platí, že jeho výrok musí byť jasný, výstižný a zrozumiteľný. Treba zdôrazniť, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní neposudzuje dôvodnosť či nedôvodnosť odvolania, ale vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia. V praxi sa často vo výroku odvolacieho rozhodnutia vyskytujú kombinácie rôznych spôsobov rozhodnutia o tom istom napadnutom rozhodnutí. Odvolací súd môže v závislosti od rozsahu dôvodnosti odvolania ten istý výrok rozhodnutia čiastočne potvrdiť a zároveň čiastočne zmeniť, či zrušiť. - Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, 2. vydanie. Komentár, Praha : C. H. Beck, 2022, s. 1461.

19. Súd prvej inštancie rozhodol o žalobe žalobkyne o zdržanie sa výkonu záložného práva tak, že je dôvodná a výrokom I. žalovanej uložil povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva podľa zmluvy č. M. zo dňa 07.08.2014, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti v katastrálnom území X., obec X., okres X., vedený Okresným úradom X., katastrálny odbor na LV č. XXXX, a to: a) byt č. XX, na X. poschodí, vchod: XX, v stavbe: bytový dom, súpisné číslo XXXX, na pozemkoch - parcely registra „C“ evidované v katastrálnej mape, parc. č. XXXX/XXX, b) podiel priestoru na spoločných častiach a v spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemkom, parcely registra „C“ evidované v katastrálnej mape, parc. č. XXXX/XXX, výmera 678 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, a to vo veľkosti 6758/431296 vo výlučnom vlastníctve, podiel 1/1. Rozsudok súdu prvej inštancie napadla odvolaním žalovaná v celom rozsahu. Odvolací súd v napadnutom rozsudku rozhodol tak, že potvrdil rozsudok vo vzťahu k zosplatneniu úveru vykonaného žalovaným dňa 18. 04. 2018 (prvá výroková veta), v prevyšujúcej vyhovujúcej časti rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol (druhá výroková veta) a priznal žalobkyni voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100% (tretia výroková veta).

20. Dovolateľka vo svojom dovolaní správne poukázala na to, že potvrdzujúci výrok napadnutého rozsudku je nezrozumiteľný, pretože nie je zřejmý obsah vymedzenia časti výroku „vo vzťahu k zosplatneniu úveru vykonaného žalovaným dňa 18. 04. 2018“. Podľa dovolacieho súdu absentuje nevyhnutná náležitosť výroku, určitosť stanovenej uloženej povinnosti, nie je z neho zřejmé, ako súd rozhodol. Taktiež výrok je nevykonateľný, zameniteľný, nešpecifikuje zmluvu, ktorej sa zdržanie výkonu záložného práva týka, ani nekonkretizuje dotknuté nehnuteľnosti. Dovolací súd je názoru, že vo výroku odvolacieho súdu absentuje konkrétna a nezameniteľná formulácia uloženej povinnosti žalovanej, výrok je neúplný. Zároveň predmetný výrok je nepresný vzhľadom na identifikáciu predmetu sporu (aj obsahu rozhodnutia) pre účely prípadného neskoršieho posudzovania prekážky res iudicata. Výrok napadnutého rozsudku treba považovať za nenáležité vyjadrenie obsahu vydaného rozhodnutia, a to s prihliadnutím na obsah žalobného petitu (č. I. 4). Tento fakt spôsobuje nezákonnosť napadnutého rozhodnutia, čo je dôvodom na jeho zrušenie.

20.1. Podľa dovolacieho súdu vyššie uvedeným požiadavkám zodpovedá nasledovná formulácia výroku rozsudku odvolacím súdom: Potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k výroku o uložení povinnosti žalovanej zdržať sa výkonu záložného práva podľa zmluvy č. EZY-MRL-XXXXXXXX-XXXX-BRXX-IU/A zo dňa 07. 08. 2014, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti v katastrálnom území X., obec X., okres X., vedený Okresným úradom Poprad, katastrálny odbor na LV č. XXXX, a to: a) byt č. XX, na X.. poschodí, vchod: XX, v stavbe: bytový dom, súpisné číslo XXXX, na pozemkoch -

parcely registra „C“ evidované v katastrálnej mape, parc. č. XXXX/XXX, b) podiel priestoru na spoločných častiach a v spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemkom, parcely registra „C“ evidované v katastrálnej mape, parc. č. XXXX/XXX, výmera 678 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, a to vo veľkosti 6758/431296 vo výlučnom vlastníctve, podiel 1/1, vzťahujúcim sa k zosplatneniu úveru žalovaným zo dňa 18. 04. 2018 a vo zvyšnej časti rozsudok mení vo vyhovujúcom výroku tak, že sa žaloba zamietá.

21. So zreteľom na uvedené dovolací súd uvádza, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v neurčitosti, neúplnosti nepresnosti a nevykonateľnosti výroku rozhodnutia odvolacieho súdu a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Na okraj dovolací súd uvádza, že vyššia posudzovaná námietka zároveň predstavuje pre daný stav konania jedinú relevantnú výhradu dovolacieho súdu o prejednávanej veci.

22. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

23. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je sama osebe dôvodom na zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími dovolacími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov (§ 421 ods. 1 písm. a)), na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. V prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (porov. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017). V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu v nadväznosti na uvedené potom platí, že ak dovolací súd zistí, že dovolanie je prípustné a dôvodné z dôvodov zmätočnosti, nemusí už skúmať uplatnený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 CSP a napadnuté rozhodnutie musí zrušiť (m. m. II. ÚS 89/2018, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 589/2021).

24. Dovolací súd zároveň pripomína, že ak dovolací súd (obdobne to platí i pre súd odvolací) zruší rozsudok odvolacieho súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, odvolací súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušeného rozsudku. Zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania už právne neexistuje (obdobne pozri nález Ústavného súdu SR z 26. apríla 2017, sp. zn. II. ÚS 754/2016).

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.